

nivit, suoque regio privilegio et superni iudicii imprecacione, atque apostolica sancti papæ Gregorii interminatione excommunicatoria, contra omnem injuriam confirmavit. Ego quoque ejusdem libertatis adjutor et patrocinator omnes successores meos archiepiscopos, omnesque ecclesiasticas vel sæculares potestates per Dominum Jesum Christum et apostolorum ejus reverentiam obtestor, atque apostolica memorati Patris nostri interminatione interdico, ne quisquam unquam ullum potentatum, aut dominatum, aut imperium in hoc dominicum vel apostolicum monasterium, vel terras, vel ecclesias ad illud pertinentes usurpare presumat, nec ulla prorsus subjugationis aut servitutis, aut tributi conditione, vel in magno, vel in minimo, Dei ministros inquietet aut opprimat. Abbatem a suis fratribus electum in eodem monasterio non ad suum famulatum, sed ad dominicum ministerium ordinet, nec sibi hunc obaudire sed Deo suadeat; nec vero sibi subjectum, sed fratrem, sed consortem, sed collegam, et coministrum in opus dominicum eum reputet. Non ibi missæ quasi ad suæ ditionis altare nec ordinationes vel benedictiones usurpative sine abbatis, vel fratrum petitione exerceat, nullum sibi jus consuetudinum vel in vilissima re exigat quatenus pacis concordia unum sint in dominio utrinque, nec quisquam, quod absit, dominandi dissidio in iudicium incidat diaboli, qui superbæ tyrannide corruit de cælo. Reges gentium (inquit Dominus) dominatur eorum, vos autem non sic. Cumque ab alienis non a filiis accipiantur

tributa, sic ipse Dominus concludit, ergo liberi sunt filii. Qua ergo irreverentia Patres ecclesiarum in filios regni Dei sibi vindicant dominationem, maxime autem in hanc Ecclesiam sanctorum thesaurarium, in cujus materno utero tot pontificum Dorobernicæ regumque ac principum corpora speramus alma revovenda sepulturæ requie, ex auctoritate scilicet apostolica, et hinc ad æternam gloriam resuscitanda. Tales supremi iudicis amicos si quis offendere non metuens hujus privilegii statuta violaverit, vel violatorem imitando vim suam tenuerit, sciat se apostolico beati Petri gladio per suum vicarium Gregorium puniendum nisi emendaverit. Hæc ergo omnia, uti hic sunt, scripta, apostolica ipsius institutoris nostri Gregorii comprobatione et auctoritate servanda sancimus, suoque ore confirmamus, præsentem glorioso rege Athelberto cum filio suo Ethelbaldo, et collaudantibus cum ipso omnibus optimis regibus, atque ultro volentibus reverentissimis fratribus nostris a sancta Romæ Ecclesiæ huc mecum vel ad me in Evangelium Domini destinatis, scilicet Laurentio, quem nobis, Deo favente, successorem constituimus, et Mellito Lundenicæ episcopo, et Justo Rotensium episcopo, et Petro venerabili ejusdem monasterii principum apostolorum abbate primo, cum cæteris in Domino adiutoribus meis obnixè postulantis, simulque in eos qui hæc fideliter servaverint benedictionem, aut in impetentes, quod nolumus, transgressores damnationem exercentibus.

ANNO DOMINI DCVII.

S. BONIFACIUS PAPA IV.

NOTITIA BIOGRAPHICA IN S. BONIFACIUM PAPAM IV.

(Ex Libro Ponticali. Ed. Blanchini tom. IV.)

* Bonifacius, natione Marsorum, de civitate Valeria, ex patre Joanne medico, sedit annos sex,

* *Bonifacius.* — 1. Decima octava die Septembris, anni 607, post interregnum decem mensium et sex dierum creatus est pontifex Bonifacius ejus nominis quartus, temporibus Phocæ. De Phoca imperatore apud Cedrenium et Nicephorum memorabile legitur illud, quod monacho querenti, *cur tam impium Christianis imposuisti imperatorem?* Deus responderit: *Deteriorum illo alium inveniri non potuisse ullum, et hoc misisse Constantinopolitanorum fugitia.* Binius.

— 2. De interpontificio duos inter Bonifacios III et IV omnes Codd. catalogique sibi constant, decem videlicet mensium ac dierum sex; totidemque a Bo-

nienses octo, dies tredecim. Hujus temporibus famis, pestilentiæ, et inundationes aquarum granificii III obitu 20 octobris an. 607 ad Bonificii IV ordinationem 25 Augusti 608 numerantur, inclusis de more extremis. Diem vero 25 Augusti esse ipsam ordinationis Bonificii, non modo lit. dom. F eo anno recurrens demonstrat, sed certa depositionis dies certumque sedis ejus tempus, ut infra explicabitur, aperte s. me ostendunt. Nunc vero, ut facile assequi omnes valeant, nequidquam a Pagio virgulam esse adhibitam augendo ac minuendo, ut libuit, tempora ab eodem præscripta, oculis subjiciendam reor Anastasii Pagii que chronologiam.

CHRONOLOGIA ANASTASII.

				PAGII.	
				VI III.	I d.
12 Mart. 604	Gregor.	Ob. V. S.	v m. xviii d.		
30 Ang. 604	Sabin.	Ord. S. I an. v	iv	v	ix
2 Febr. 606	Sabin.	Ob. V. S.	xi xxvi		
29 Jan. 607	Bonif. III.	Ord. S.	viii xxii		
20 Oct. 607	Bonif. III.	Ob. V. S.	x vi	ix	xiv
25 Aug. 608	Bonif. IV.	Ord.	iv v xiv		

Hinc annorum quatuor, mensium quinque ac dierum xiv summæ si addantur anni dciv, menses ii, dies ii, emouali Gregorii inclusa; habebitur annus

608, diesque 25 augusti, quam diximus esse ipsam ordinationis Bonificii IV, ut idem Pagius agnoscit. At juxta chronologiam Pagii sunt anni iv, m. v, d. x;

visissimæ fuerunt. Eodem tempore petiit a Phocate A quo fecit ecclesiam e sanctæ Mariæ semper virginis, principe templum, quod appellatur, d Pantheon. In et omnium martyrum. In qua ecclesia princeps,

quare præter difficultates suis locis demonstratas, quadridui spatium desideratur ad implenda tempora: unde liquet Anastasio potius quam Pagio, cætera eruditissimo, inhærendum. Cæterum ad Bonifacii IV sedem quod attinet non solum inter omnes constat eum sedisse an. vi. mens vii. d. xiii. verum, quod rem magis magisque astruit, epigraphæ illius epitaphio subjecta, quam ex Manlii collectione Baronius et recentiores usurpant, ita habet:

HIC REQUIESCIT BONIFACIUS JUNIOR
QUI SEDIT ANNOS VI. M. VIII. DIES XII.
DEPOSITUS EST OCTAVO IDUS MAII
IMPERANTE DOMINO HERACLIO
ANNO EJUS QUINTO.

qua epigraphæ depositionis dies excluditur, ac proinde non tredecim dies, sed xii numerantur, ita ut Bonifacius IV 7 Maii sit mortuus, et juxta Anastasium et alios, qui habent dies xiii, octava ejusdem mensis sit sepultus. Argumentum isto præclarior ad demonstrandum aliud esse depositionis seu obitus pontificum diem, alium depositionis seu sepulturæ in sancti Petri ecclesia, excogitari non potest. Plerique enim Codd. et catalogi tradunt Bonifacium die 25 Maii esse depositum apud sanctum Petrum. Et quamvis Anton. Pagus suspiciet num de aliqua translatione agatur bona cum venia nec septemdecim post dies loco motus esset, nec, si posterior translatio e pluribus, quæ factæ sunt, memoraretur, a scriptore haud dubie eorum temporum æquali vox *sepultus* adhiberetur ipso in contextu: cum præterea quæ multo post annos translationes factæ sunt, non ignorentur. Quamobrem utcumque sepulturæ solemnitas apud Papebrochium memorata cum Pagio credidebeant apocrypha, tamen ad pontificiam chronologiam quod attinet propius ille attingit punctum. Anno igitur 615, septima die Maii occumbens, octava sepelitur Bonifacius in Lateranensi ecclesia, et 25 ad sanctum Petrum effertur. CENZUS.

— 3. Chronologia Fabroti: S. Bonifacius IV. Anno Christi 607, Phocas imp. 5. BLANCH.

^b Famis... Eodem tempore petiit, etc. Cod. Vallic. habet: *famis... Hic petiit a Foca principe templum quod Pantheon vocabatur.* BLANCH.

^c Eodem tempore... omnium martyrum. — 4. Cod. Farnes. habet: *Eodem tempore petiit a Focate principe templum qui appellatur Pantheon.* BLANCH.

— 2. Hæc ecclesia dicta est sanctæ Mariæ ad Martyres. Anastas. in Paulo: *Ipse vero hoc agnito fugit in ecclesiam sanctæ Dei genitricis Virginis Mariæ, quæ vocatur ad Martyres.* Sic dicta, quia pontifex Kalendis Novembris celebrandam ibi instituit solemnitate omnium martyrum, quæ postea transit in solemnitate omnium sanctorum. Sigebert. in Chronic. ad ann. 609: *Hic Pantheon Romæ a Phoca imperatore impetratum vertit in ecclesiam sanctæ Mariæ et omnium martyrum, quæ postea crescente religione Christiana decretum est fieri in honore omnium sanctorum.* Hæc posteriores *Rotundam* vocarunt. Bertoldus Constantiensis presbyter in Chronic. ad ann. 1087. *Guibertus vero hæresiarca, non magis ab incæpta perveritate cessavit, imo se apud sanctam Mariam ad Martyres, quam Rotundam dicunt, incastellavit.* ALTASERRA.

— 3. Optimo consilio sanctissimus pontifex Bonifacius IV templum toto orbe celeberrimum deorum omnium cultui ab ethnica superstitione dedicatum, in honorem beatissimæ Virginis Mariæ, omniumque martyrum consecravit, dato, vel fortasse etiam accepto a prædecessoribus pontificibus exemplo, profana templa in sacra convertendi, retenta aliqua similitudine et veluti cognatione inter veterem novumque cultum; unde factum est, ut Marti in beatæ Mariæ, et Romulo Remoque fratribus sacræ ædes in Cosuæ et Damiani pariter fratrum honorem conce-

derent. Pantheon dictum est templum omnium deorum, quo vocabulo usi etiam sunt antiquarii ad indicandum simulacrum in aversa parte quorundam veterum nummorum exculptum, plurium deorum symbolis refertum. In aereo nummo Ægyptio maximi moduli, quem inter selecta numismata exhibet Petrus Seguinus, ab una parte cernitur caput laureatum Antonini Pii, et ab altera caput barbaturum principalem numinum insignibus ornatum, inter quæ modius capiti impositus Serapidem designat, cornu arietinum Jovem Ammonem, trifida fuscina Ditem patrem, atque etiam Neptunum, serpens eidem circumvolutus Esculapium, radiata coma Solem, sive Osirim, et cornu copiæ Nilum. Simili typo insculptam gemmam olim vidi. In Pantheon dicunt.

Pantheon vel a fune laments excitavit, vel incæptum absolvit, porticu certe ornavit M. Agrippa Augusti gener, ut nos docet frontis operis imposita inscriptio.

M. AGRIPPA. L. F. COS. TERTIVM. FECIT.

De illo sic loquitur Dio lib. LII: *Pantheon quoque perfecit Agrippa. Id sic dicitur fortasse, quod in simulacris Martis et Veneris multas deorum imagines accepit, ut vero mihi videtur, inde id nominis habet, quod forma convexa fastigatam cæli similitudinem ostenderet.* V. C. Ludovicus Demontiosius in libello inscripto, *Gallus Romæ hospes*, Romanis typis excusum anno 1585 quantivis pretii, singularem suam divinationem profert, circa Panthei constructionem. Is negat eam fuisse formam Panthei, quam nunc refert, quippe cum excelsum ex plano surgeret, inquit ille, *hodie tredecim gradibus* (nunc duobus ascenditur beneficio Alexandri VII. P. M., qui egesta terra, dextri lateris etiam partem porticus collapsam egregie restituit) *descenditur in porticum, multis ornamentis sub terra defossis et cum iis hoc loco Plinii, qui obrutus est eodem pene eventu. Quocirca ejusdem conatus fuerit utriusque succurrere, ut et templum ipsam a fundamentis conspiciendum exhibeamus, et locum Plinii ex densa illa caligine, qua jamdudum premitur, proferamus in lucem.* Summatim percurram quæ Caius auctor dilucide et ubertim describit, ut demonstret quæ olim forma Pantheo constiterit.

Primum observandum venit inmetatam nunc multum apparere antiquam symmetriam. Cum latitudo templi modo altitudinem exæquet, opus evadit formata: quadrata, scilicet ordinis Dorici; cum tamen duplex porticus, ostium templi, antepagmenta, supercilium, lumen, columnæ, omnia sint ordinis Corinthii. En hermaphroditum architecturæ genus, summa operis virilis, partes muliebres. Nulla igitur est hic symmetria, quæ nihil est aliud, quam partium iuicem et earundem ad universum commensus. Improbabiturne opus celeberrimum, quod Plinius inter præstantiora orbis commemorat? Haud quidem, sed illud ad exquisitam architecturæ formam revocandum; nempe judicandum est tantum sub terra latere, quantum illi ad justam ordinis Corinthii symmetriam deest, ac propterea ad eam profunditatem præsens pavimento effodiendum, quanta est inter rationes Doricas et Corinthias differentia.

Secundo loco Plinius Caryatides Panthei commemorat; lib. xxxv, c. 5, ait: *Agrippæ Pantheon decoravit Diogenes Atheniensis, et Caryatides in columnis templi ejus probantur inter pauca operum.* Quatuor ex illis, erutæ ex terra, sub qua latebant, adhuc visuntur, duæ in Capitolio, et duæ in ædibus Chisiis, quas inhabitat dux Braciani.

Quæ erat igitur illis in templo sedes? Plinthe columnarum teniores sunt quam columnarum commensus exigat. Pars itaque plinthe a lihostrato occultatur; sed occultantur pariter columnarum stylobatæ: stylobatas autem in ejusmodi operibus appui

† multa bona obtulit. Hic donum suam monasterium fecit, quod et ditavit. * Qui defunctus sepultus est ad beatum Petrum ap. to. l. die 25 mensis maii.

debere docet Vitruvius lib. III, c. 3. At latitudo marmoris Caryatidum eadem est ac plinthidum et stylobatarum, eadem etiam marmoris species. Egesta itaque tellure et plinthi emergant integri, atque stylobatæ, et restituantur Caryatides suis stylobatis, unde imperitorum manus divellerant.

Tertio Pantheum simulacra omnium deorum complectebatur; sed ubinam et quo ordine erant illa disposita? neque enim diis omnibus eodem loco sacra fiebant. Sextus Pompeius auctor est antiquo die superis in ædificiis a terra exaltatis sacra fecisse, diis terrestribus in terra, diis infernalibus in effossa terra. In tribunali itaque Jupiter excelsa sede erat locatus, alii dii cœlestes in ædiculis illis quæ eminent in solida parte muri circa templi ambitum, dii in intercolumniis siti, infernales vero in effossa terra intra eam fornicationem quæ sub gradibus erat. Gradus porro a limine portæ incipientes ad eam profunditatem descendebant quæ supradictam differentiam ordinis Dorici et Corinthii penitus absumeret. Et cum omnis diameter latitudinis templi sit palmorum 178, diviso diametro in 4 partes, tributaque utrinque quarta parte gradibus ab extremis ad intimum, d.æ quartæ partes in medio pro templi area vacuæ remanebant, ut qui in intimo gradu constitutus suspiceret tholum, videret intimam quadrangulorum tholi circinationem intimæ graduum circinationi respondere. Inde facile conjicias architectum in animo habuisse inferiorem partem templi quodammodo in hemispherii superioris figuram formare, ut inferiora superioribus responderent; alioquin pyramides tholi artifex produxisset, ut in albis tectis rotundis, in quibus illic colliguntur in flore, qui tecti tanquam umbilicus est. Sed præterea ita rationes hujus templi constitutæ sunt, ut extrinsecus in parte convexa tecti eadem graduum symmetria servata sit, ut non tantum inferiora superioribus, verum etiam exteriora interioribus congruerent.

Sic ex regulis artis divinabat circa Panthei formam ingeniosissimus Gallus, a quo abludere haud videtur Ammianus Marcellinus lib. XVI vocando Pantheum regionem teretem speciosa celsitudine fornicatam. Rem spero me facturum lectoribus jucundam, si ob oculos posuero schema a clarissimo auctore delineatum, idque tanto utilius, quanto laudatus liber non est facile vixque obivus, et templi descriptio ex schematis intuitu evidentius constabit. BALDWINUS.

— 4. Cum Bonifacius videret Phocam imperatorem propenso animo esse erga Romanos pontifices, ab ipso dari sibi petiit Pantheon nobile Romæ delubrum, tot antiquorum scriptorum præconiis celebratum, a M. Agrippa ter console tempore Augusti erectum, Jovique Vindici consecratum; quod adhuc intactum remanserat a demolientibus dæmonum sedes Romanis Christianis. Cumque illud obtinisset, expurgatum ab antiquæ sordibus idololatriæ, in honorem Dei genitricis Mariæ, et omnium sanctorum martyrum (quorum plurimorum reliquæ ex cœmeteriis extra Urbem positæ eo translatae sunt) consecravit. Hæc narrat Anastasius et Beda lib. II Hist. Eccles., cap. 4. Hæc ecclesia etiamnum Romæ visitur, diciturque S. Maria Rotunda, ob ædificii formam. Ejus dedicatio inscripta est Martyrologio Romano ad diem XIII mensis Maii, ubi appellatur Dedicatio ecclesie sanctæ Mariæ ad Martyres. Eam dedicationem Sigebertus in Chronico alligat anno primo Bonifacii, quam ait, in Kalendis Novembris ibi instituisse solemnitate omnium martyrum, quæ postea crescente religione Christiana decreta est fieri in honore omnium sanctorum. De hac legendus Baronius in notis ad Martyrologium Rom. die XIII Maii et prima Novembris, quem tamen latuit Gregorium papam tertium hanc solemnitate sanctis martyri-

Hic fecit ordinationes duas per mensem Decemb, diaconos octo i episcopos per diversa loca triginta quinque.

bus consecratam, postmodum in honorem sanctorum omnium ab omni Ecclesia observari decrevisse, ut habet Usuardus in suo Martyrologio. Vide etiam dicenda in Gregorio IV. PAGIUS.

— 5. Hoc templum idololatriæ sordibus expurgatum vero Deo consecravit sub invocatione beatissimæ M. V. et omnium sanctorum martyrum. Ea occasione solemnitate instituit in Urbe celebrandam quotannis Kalendis Novembribus in honorem ejusdem B. M. V. et omnium SS. martyrum; quam postea Gregorius IV celebrari jussit ab omni Ecclesia eode statuto die in honorem SS. omnium. (Beda lib. II, Hist. Eccles. cap. 4. Martyr. Rom. III. Id. Maii, et Kal. Nov.)

Templum istud ædificat M. Agrippa, gener Augusti imp. post Actiacam victoriam hodie Capo Figulo contra M. Antonium et Cleopatram. Agrippa diu Jovi Vindici dicavit (Plin. lib. XXXVI Natur. Hist. cap. 15), appellatumque fuit Pantheon; seu quia simulacra omnium deorum qui Romæ colebantur in eodem fuerunt posita; seu quia convexa ejus structura calis speciem exhibebat, quod est Dei sedes (Dio, Hist. Rom. lib. LIII).

Item templum, tametsi ardore ingenti a Christianis cetera idolorum templa post conversionem imperatorum destruerentur, intactum remansit, ex lege, ut creditur, imperatoris Honorii, quæ sic habet: Sicut sacrificia prohibemus, ita volumus publicorum operum ornamenta servari (leg. 15 de Pagani. Cod. Theod.). Hodie etiam integrum Romæ exstat, et dicitur ecclesia Rotunda. SOMMER.

1 Pantheon. — 1. Quæ strictim Anastasius, eadem prolixius scripserat Paulus, ibid., c. 37. Idem (Phoca) atio papa Bonifacio petente, jussit in veteri fano, quod Pantheon vocabant, ablati idololatriæ sordibus, ecclesiam beatæ semper virginis Mariæ, et omnium martyrum fieri, ut ubi quondam omnium non deorum, sed dæmonum cultus erat, ibi deinceps feret memoria sanctorum. BENCINUS.

— 2. Sic mirandum illud opus tot antiquorum scriptorum præconiis celebratum, a Marco Agrippa tertium console tempore Augusti imperatoris erectum, Jovique Vindici consecratum post sexcentos triginta duos annos Christianæ religioni usui cessit. BINIUS.

— 3. Sanctissimus Bonifacius detestatus idolorum cultum, Jovem inde deosque omnes expulit, ut Virgini Mariæ, sanctisque omnibus ædes ea merito consecraretur, quæ nunc a forma circulari Rotunda a Romanis vocatur. Quam ædem donatus Ecclesie Christi a Phoca Augusto, Beda gravis auctor, ac fere illius ætatis memoriæ mandavit; et post eum Valafridus in libro de Exordio et Incrementis rerum Ecclesiarum, aliique. Fuit dicatum hoc illustrissimum templum a Bonifacio IV, anno 610, die 13 maii. Quæ eadem die 28 curribus onustis fuere translata multa sanctorum martyrum corpora, ex diversis cœmeteriis urbis Romæ, et ibidem juxta aram maximam recondita, sexcentis triginta duobus prope annis postquam illud conditum fuerat in idolorum cultum, ad religionem Christianam translatum, nuncupatumque fuit Sancta Maria ad Martyres. Hic dies festivissimus et celeberrimus fuit Romanis, concurrentibus undique populis, ita ut famem inferrent Romano populo, cum frugum copia eo tempore angustior existeret. Quare Gregorius IV Romanus pontifex transferendum censuit ad Kalendas Novembris, quo tempore annona copiosior esse solet. CIACONIUS.

— 4. A M. Agrippa Augusti genere, insigni ob navalem victoriam contra Sextum Pompeium, templum hoc solidæ molis structura Jovi Vindici, vel Marti Venerique ædificatum, deorum omnium imaginibus in eo positæ τὸ τῶν θεῶν κοινὸν ἱερόν potuit appellari. In tanta vero celebritate hoc ædificium

habitu est, ut inter præstantissima Urbis opera A enumeraretur, ad quod posteritati servandum Romani Cæsares sedulo incubuere. Illud enim vetustate collabens Adrianus restituit, ut Spartianus capite 19 testatur, idemque instauravit, tum Antoninus Pius, ut scribit Capitol. capite 8, tum Septimius Severus, ut monet inscriptio apud Gruterum p. 1, n. 1.

IMP. CÆS. L. SEPTIMIUS SEVERUS....
ET IMP. CÆS. M. AURELIUS ANTONINUS PIUS...
PANTHEUM VETUSTATE CORRUPTUM
CUM OMNI CULTU RESTITUERUNT.

Verum multo celebrius hoc templum evasit, cum omni idolorum superstitione sublata, in honorem sanctæ Mariæ ad Martyres uni veroque Deo fuit consecratum. Solemni etenim ritu B. Bonifacii IV illud purgavit, ditavitque ex cœmeteriis extra Urbem sanctorum martyrum lipsanis, cessitque in usum religionis Christianæ: unde exclusa multitudine dæmonum multitudo ibi sanctorum memoriam cœpit habere, ut ait noster hoc loco, et Paulus Diaconus libro IV, capite 37, Vaticano epitaphio vetustissimo idem exprimit apud Manlium:

Gregorio Quartus jacet hic Bonifacius almus,
Hujus qui sedis fuit æquus rector et ædis;
Tempore qui Phocæ cernens templum fore Romæ,
Delubra cunctorum fuerant quæ dæmoniorum,
Hoc expurgavit, sanctis cunctisque dicavit.

MARPEUS.

• Sanctæ Mariæ, etc. Cod. Vallicel. : *Beatæ Mariæ... et omnium martyrum, et reliquias in ea collocavit. In qua ecclesia princeps multa dona obtulit.* BLANCH.

¹ *Multa dona, etc. Cod. Farnes. : Multa dona optulit. Hic domum suam monasterium fecit, quem et dotabit. Quo defuncto, sepultus est ad Veatum l'etrum Apostolum, die v men. Madii. Hic, etc. BLANCH.*

² *Qui defunctus. — 1. Cod. Vallic. : Quo defuncto, sepultus est ad Beatum Petrum Apostolum. Hic fecit, etc. BLANCH.*

— 2. Cui juxta Anastasium, Ordericum, lib. II, Abbonem, Hermannum Contractum in Chronico, et plures catalogos Bonifacius sederit annos sex, menses octo, dies tredecim, ad Deum migravit die septima Maii anni Christi sexcentesimo decimo quinto. Baronius refert ex monumentis Vaticanæ basilicæ a Manlio collectis ejus sepulcro inscriptum ejus epitaphium, in cujus fine legitur: *Hic requiescit Bonifacius junior, qui sedit annos sex, menses VIII, dies XII; depositus est VIII Idus Maii, imperante domino Heracleo, anno ejus 5, ubi tantum dies duodecim supra menses octo numerantur, quia dies septima Maii, quæ est emortualis, excluditur. Ex quibus et consequens est ejus ordinationem diei 25 Augusti a nobis recte affixam fuisse, et vacationem sedis post mortem Bonifacii III, in Anastasio male descriptam esse. Colitur sanctus Bonifacius IV die 25 Maii, quo et Papebrochius in Actis sanctorum Vitam ejus refert.* PACIUS.

³ *Diaconus octo, etc. Cod. Vallicel. : Diaconus VIII, episcopos per diversa loca XXXVI, et cessavit episcopatus menses VII, dies XXV. BLANCH.*

⁴ *Episcopos, etc. Cod. Farnes. : Episcopos per diversa loca XXXV, et cessavit episcopatus men. XI, dies V. BLANCH.*

BONIFACII PAPÆ IV SCRIPTA.

(Mansi Conc. Nov. Collect. t. X, col. 503.)

CONCILIIUM ROMANUM SUB BONIFACIO IV.

In causa Anglicanæ Ecclesiæ celebratum Romæ, anno 8 Phocatis imperatoris, indictione 13, et tertia die Kalendarum Martiarum, rem Anglicam promovente, et in eodem sedente Mellito primo episcopo Londinensi.

(Nou reperuntur istius concilii canones vel decretum, sed finitæ quæ scribit de Laurentio archiepiscopo Cantuariæ, Beda sic progreditur, lib. II, cap. 1.)

His temporibus venit a Mellitus Londoniæ episcopus Romam, de necessariis Ecclesiæ Anglorum causis cum apostolico papa Bonifacio tractaturus. Et cum idem papa reverendissimus cogeret synodum episcoporum Italiæ, de vita monachorum et quiete ordinaturus, et ipse Mellitus inter eos assedit anno octavo imperii Phocatis principis; indictione decima

^a Extra mœnia Londini civitatis recens erat constructum monasterium, pro ejus regulari observantia Mellitus plurimum sollicitus Romam se contulerat, ut pote quod illud ipsum fore sciret, si bene custodiretur, amplum seminarium, ex quo omnes Ecclesiæ quæ erant in Anglia sibi antistites adsciscerent. His accedebat alia causa, quæ et potissima videri poterat, an nimirum rata sit habenda ecclesiæ Sancti Petri ejusdem monasterii dedicatio divinitus facta, de qua plura valde miranda refert Eadredus abbas, scriptor gravissimus in vita sancti Eduardi regis Anglorum, apud Surium die quinta Januarii. Vide Baronium anno 610 numero 10. BINIUS.

^b Illud idem decretum synodale a Bonifacio IV papa promulgatum in concilio Romano anno 610 hic describitur ex veteri codice S. Symphoriani Metensis qui modo visitur in Bibliotheca v. c. Claudii

C tertia, tertia die Kalendarum Martiarum, ut quæque erant regulariter decreta sua quoque auctoritate subscribens confirmaret, ac in Britanniam rediens, secum Anglorum Ecclesiæ mandata atque observanda deferret, una cum epistolis quas idem pontifex Deo dilecto archiepiscopo Laurentio, et clero universo, similiter et Edilberto regi atque genti Anglorum direxit. Hic est Bonifacius quartus a beato Gregorio Romanæ urbis episcopo, etc.

^b DECRETUM SYNODI,

Promulgatum in concilio Romano III. Kal. Martias anno Christi 610.

Quomodo liceat monachis cum sacerdotali officio ubiubi ministrare.

D Sunt nonnulli fulti nullo dogmate, audacissime Hardy Parisiensis senatoris eruditissimi: quod cum ab Holsteniano in quibusdam plurimum differre animadverterim, ambigendum mihi non putavi quid illud etiam tibi, lector, offerrem:

Ex concilio sancti Bonifacii papæ, qui quartus a beato Gregorio fuit: quod liceat monachis ubiubi cum sacerdotali officio celebrare.

Sunt nonnulli stulti dogmatis, magis zelo amaritudinis quam dilectionis inflammati, asserentes monachos, quia mundo mortui sunt, et Deo vivunt, sacerdotali officio indignos, neque penitentiam, aut Christianitatem, seu absolutionem largiri posse per sacerdotalis officii injunctum gratiam, sed omnino falluntur. Nam si ex hac causa veteres æmuli veri prædicarent, apostolicæ sedis compar beatus Gregorius monacho polens cultu, ad summum apicem nullatenus conscenderit, cui solvendi ligandique potestas concessa est. Augusti-

^c Verba sunt B. ni. Infra autem habes illud decretum a Mansi editum.